

Γνωμοδότηση της Ευρωπαϊκής Οικονομικής και Κοινωνικής Επιτροπής με θέμα «Αρχές για αποτελεσματικά και αξιόπιστα συστήματα κοινωνικών παροχών»

(γνωμοδότηση πρωτοβουλίας)

(2016/C 013/08)

Εισηγητής: ο κ. Bernd SCHLÜTER

Στις 22 Ιανουαρίου 2015, και σύμφωνα με το άρθρο 29 παράγραφος 2 του εσωτερικού της κανονισμού, η Ευρωπαϊκή Οικονομική και Κοινωνική Επιτροπή αποφάσισε να καταρτίσει γνωμοδότηση πρωτοβουλίας με θέμα

«Αρχές για αποτελεσματικά και αξιόπιστα συστήματα κοινωνικών παροχών»

(γνωμοδότηση πρωτοβουλίας).

Το ειδικευμένο τμήμα «Απασχόληση, κοινωνικές υποθέσεις, δικαιώματα του πολίτη», στο οποίο ανατέθηκαν οι σχετικές προπαρασκευαστικές εργασίες, υιοθέτησε τη γνωμοδότησή του την 1η Σεπτεμβρίου 2015.

Κατά τη 510η σύνοδο ολομέλειας της 16ης και 17ης Σεπτεμβρίου 2015 (συνεδρίαση της 17ης Σεπτεμβρίου 2015), η Ευρωπαϊκή Οικονομική και Κοινωνική Επιτροπή υιοθέτησε με 130 ψήφους υπέρ, 46 κατά και 10 αποχές την ακόλουθη γνωμοδότηση:

1. Συμπεράσματα και συστάσεις

1.1. Η ΕΟΚΕ τάσσεται υπέρ μιας **σαφέστερης στρατηγικής εστίασης της ΕΕ στην κοινωνική πολιτική**. Στο πλαίσιο αυτό, θα πρέπει να εξεταστούν οι επιπτώσεις από την κρίση, την πολιτική για την αντιμετώπιση της κρίσης και την απώλεια εμπιστοσύνης από τους πολίτες.

1.2. Η Επιτροπή καλείται, στο πλαίσιο ενός **ουσιαστικού προγράμματος εργασιών, να επεξεργαστεί γενικές αρχές κοινωνικής πολιτικής** για τις οποίες η ΕΟΚΕ διατυπώνει προτάσεις στο κεφάλαιο 4. Τούτο μπορεί να υλοποιηθεί στο πλαίσιο μιας εμβληματικής πρωτοβουλίας, των κανόνων διακυβέρνησης ή μιας Λευκής Βίβλου. Βάση αποτελεί μια βελτιωμένη και συγκρίσιμη μέτρηση των δεδομένων σε επίπεδο ΕΕ και στα κράτη μέλη. Οι δείκτες καθαρών εισροών (πόσα χρήματα δαπανώνται σε κάθε κράτος μέλος για μια συγκεκριμένη κοινωνική παροχή) δεν επαρκούν για να εκτιμηθεί η ποιότητα των συστημάτων κοινωνικών παροχών.

1.3. Κατά τη χάραξη αρχών κοινωνικής πολιτικής στο πνεύμα της συγκλίνουσας ανάπτυξης των κοινωνικών προτύπων σε υψηλό επίπεδο, **πρέπει να δοθεί προσοχή στις αρμοδιότητες των κρατών μελών καθώς και στις πολιτικές και πολιτισμικές διαφορές των κοινωνικών συστημάτων** και, κατά το δυνατόν, να εξασφαλιστεί η συναίνεση μεταξύ των κρατών μελών.

1.4. Οι αρχές της κοινωνικής πολιτικής πρέπει να αποτελέσουν ουσιαστική βάση, μεταξύ άλλων, για μελλοντικές **συστάσεις προς τα κράτη μέλη** στο πλαίσιο ενός πιο αποτελεσματικού Ευρωπαϊκού Εξαμήνου⁽¹⁾. Οι αρχές αυτές θα πρέπει να ισχύουν για τα **διαρθρωτικά ταμεία, την ανοικτή μέθοδο συντονισμού και την κοινωνική εκτίμηση επιπτώσεων σύμφωνα με το άρθρο 9 της ΣΔΕΕ**. Ως μέρος των μέτρων θα πρέπει να επιδιωχθεί επίσης μια **ελάχιστη υποχρεωτική βάση κοινωνικής προστασίας** (βασική κοινωνική προστασία). Σχετικά, θα πρέπει να γίνει χρήση των υφιστάμενων νομικών βάσεων.

1.5. Οι αρχές για την κοινωνική πολιτική θα πρέπει επίσης να αποτελούν τη **βάση για τις δράσεις των θεσμικών οργάνων της ΕΕ**, ιδίως όσον αφορά την οικονομική διακυβέρνηση, τη δημοσιονομική διαχείριση και τη διαχείριση των κρίσεων.

1.6. Οι **κοινωνικοί εταίροι είναι βασικοί παράγοντες** ιδίως στα συστήματα κοινωνικής ασφάλισης ισομερούς χρηματοδότησης καθώς και σε άλλα που διαμορφώνονται μέσω διαπραγματεύσεων μεταξύ των κοινωνικών εταίρων. Τούτοι πρέπει να συμμετέχουν στην επεξεργασία των αρχών των κοινωνικών πολιτικών. Οι φορείς της κοινωνίας των πολιτών, οι ενώσεις των φορέων παροχής κοινωνικών υπηρεσιών, των κοινωνικών επιχειρήσεων, των τοπικών αρχών, της κρατικής πρόνοιας, των οργανισμών κοινωνικής ασφάλισης, των χρηστών και των καταναλωτών πρέπει επίσης να συμμετέχουν στους τομείς αρμοδιότητάς τους.

⁽¹⁾ Για παράδειγμα, μέσω μιας πιο αυστηρής παρακολούθησης και αξιολόγησης της εφαρμογής των συστάσεων, και σύνδεσης με τα διαρθρωτικά ταμεία (ΕΕ C 170 της 5.6.2014, σ. 23).

1.7. Η ΕΟΚΕ διατυπώνει εν προκειμένω συγκεκριμένες προτάσεις για τη διαμόρφωση αρχών κοινωνικής πολιτικής στον τομέα των συστημάτων κοινωνικών παροχών. Στόχος είναι **να βελτιωθούν η αποτελεσματικότητα και η αξιοπιστία των επιδόσεων τους, τόσο ως προς την κοινωνική προστασία όσο και την κοινωνική ασφάλιση και την υγειονομική περίθαλψη, ανεξάρτητα από τον πάροχο υπηρεσιών και τη φύση της υπηρεσίας.** Η ΕΟΚΕ αποσκοπεί ιδίως στην κοινωνική και οικονομική διασφάλιση σύγχρονων και υπέρ της κοινής ωφέλειας κοινωνικών υπηρεσιών σε όλα τα κράτη μέλη της ΕΕ.

1.8. Η ΕΟΚΕ **αναγνωρίζει την ποικιλομορφία των συστημάτων** και αναφέρεται, μεταξύ άλλων, στους στόχους, τα είδη και το περιεχόμενο των κοινωνικών παροχών, στη **σχέση της αλληλεγγύης και της ανάληψης ευθύνης**, στη νομική διασφάλιση, τη χρηματοδότηση και την ποιότητα. Επίσης, αναφέρεται στον ρόλο των χρηστών και των κοινωνικών υπηρεσιών. Αναγνωρίζει την ανάγκη **να διασφαλιστούν θεμελιώδεις κοινωνικές παροχές** με βάση κοινούς κανόνες σε επίπεδο ΕΕ.

2. Εισαγωγή: Ιστορικό και ισχύουσα κατάσταση

2.1. Η **ευρωπαϊκή κοινωνική πολιτική** βασίζεται, μεταξύ άλλων, στα ανθρώπινα δικαιώματα, στα διδάγματα που αποκομίστηκαν από τους παγκόσμιους πολέμους ⁽²⁾, στη συμβατική προσέγγιση της κοινωνικής οικονομίας της αγοράς, στους στόχους της στρατηγικής «Ευρώπη 2020», στην ανάγκη αποτελεσματικών οικονομιών, στον στόχο της καταπολέμησης της φτώχειας, στην κοινωνική πολιτική, στην απασχόληση και την υγεία, στο στόχο της κοινωνικής συνοχής και στους κοινούς κανόνες περί ανταγωνισμού (άρθρο 3, ΣΕΕ). Στόχος της κοινωνικής πολιτικής, σύμφωνα με το άρθρο 151 της ΣΛΕΕ είναι, μεταξύ άλλων, η προώθηση της απασχόλησης, η βελτίωση των συνθηκών διαβίωσης, η επαρκής κοινωνική προστασία και η καταπολέμηση του αποκλεισμού. Το **ευρωπαϊκό κοινωνικό πρότυπο** αποτελεί έκφραση μιας μοναδικής κοινότητας αξιών και πολιτισμού ⁽³⁾, που συνδυάζει τη δημοκρατία και το κράτος δικαίου με την κοινωνική ευθύνη και την αλληλεγγύη. Η ΕΟΚΕ επιθυμεί την ενίσχυση του εν λόγω προτύπου και την εξασφάλιση της προσαρμογής του στο μέλλον.

2.2. Η ΕΟΚΕ είναι πεπεισμένη ότι η **κοινωνική πολιτική, τόσο αυτοδίκαια όσο και ως μέσο προώθησης της βιώσιμης ανάπτυξης και της απασχόλησης** ⁽⁴⁾, θα πρέπει να αποτελεί ακρογωνιαίο λίθο της πολιτικής της ΕΕ. Ακόμη, επιδοκιμάζει την πρόοδο που έχει ήδη σημειωθεί στην πολιτική απασχόλησης, σε ορισμένους τομείς του συντονισμού και της υγείας και της ασφάλειας στην εργασία. Η ΕΟΚΕ επαναβεβαιώνει τον επενδυτικό χαρακτήρα ⁽⁵⁾ των αποτελεσματικών συστημάτων κοινωνικών παροχών και επισημαίνει το άυλο και το υλικό κόστος των παραλείψεων στον τομέα της κοινωνικής πολιτικής. Η ΕΟΚΕ θεωρεί ότι οι αποδοτικές και καινοτόμες οικονομίες και οι αξιόπιστες, αποδοτικές και οι αποτελεσματικές κοινωνικές παροχές είναι αμοιβαία επωφελείς. Τα σύγχρονα συστήματα κοινωνικής ασφάλισης μπορούν να **ενισχύσουν την ανθεκτικότητα των οικονομιών στην κρίση**, να ενισχύσουν την απασχόληση και παράσχουν υψηλό δυναμικό απασχόλησης ακόμη και σε μειονεκτούσες περιοχές ⁽⁶⁾. Οι χαμηλές δαπάνες, μεταξύ άλλων, **για ενεργό ένταξη, για ενίσχυση των ικανοτήτων των ατόμων που αναζητούν εργασία και των ευκαιριών για τα παιδιά και τους νέους** δεν αποτελούν βιώσιμα ανταγωνιστικά πλεονεκτήματα σε ένα περιβάλλον που χαρακτηρίζεται από σύγχρονη τεχνολογία, κοινωνία των πληροφοριών, δημογραφικές εξελίξεις ⁽⁷⁾ και μετανάστευση. **Η μετεξέλιξη των συστημάτων βάσει κοινών αρχών** μπορεί να συμβάλει στην προώθηση μεγαλύτερης ισότητας ευκαιριών και δικαιότερου ανταγωνισμού στην ΕΕ.

2.3. Τα συστήματα υγείας και πρόνοιας και άλλα παρόμοια συστήματα χρησιμεύουν, μεταξύ άλλων, στην **απαραίτητη κοινωνική ισορροπία**, την καταπολέμηση της φτώχειας, την επικουρική διασφάλιση της επιβίωσης και την κοινωνική ειρήνη. Σχεδόν κάθε πολίτης της Ένωσης διανύει ορισμένα στάδια του βίου του εξαρτώμενος από τη στήριξη των κοινωνικών υπηρεσιών. Τα συστήματα κοινωνικής προστασίας διασφαλίζουν τις κατάλληλες συνταξιοδοτικές παροχές και προβλέπουν ειδικευμένα μέριμνα για τα άτομα που χρειάζονται φροντίδα και συνδρομή.

2.4. **Τόσο οι εργοδότες όσο και οι εργαζόμενοι** έχουν συμφέρον να διασφαλίζονται ο **συνδυασμός επαγγελματικού και οικογενειακού βίου, η προαγωγή της υγείας και η ενίσχυση των ικανοτήτων των ατόμων.** Οι επαγγελματικές κοινωνικές υπηρεσίες προωθούν την επικοινωνία και την απόκτηση δεξιοτήτων για την καθημερινή ζωή, την κατάρτιση και παρέχουν στήριξη σε προβλήματα από εξαρτήσεις, σε περιπτώσεις κρίσης, στη φροντίδα και την ανατροφή των παιδιών στην οικογένεια.

⁽²⁾ Ομιλία του Ούνιστον Τσόρτσιλ στη Ζυρίχη το 1946: «Χρειαζόμαστε ένα είδος Ηνωμένων Πολιτειών της Ευρώπης».

⁽³⁾ Χάρτης Θεμελιωδών Δικαιωμάτων της ΕΕ· Ευρωπαϊκός Κοινωνικός Χάρτης.

⁽⁴⁾ ΕΕ C 143 της 22.5.2012, σ. 102.

⁽⁵⁾ Βλέπε COM(2013) 83 της 20ής Φεβρουαρίου 2013· ΕΕ C 226 της 16.7.2014, σ. 21.

⁽⁶⁾ ΕΕ C 143 της 22.5.2012, σ. 23· ΕΕ C 271 της 19.9.2013, σ. 91· ΕΕ C 226 της 16.7.2014, σ. 21.

⁽⁷⁾ ΕΕ C 161 της 6.6.2013, σ. 27.

2.5. Η ΕΟΚΕ διαπιστώνει **μεγάλες διαφορές όσον αφορά την αποτελεσματικότητα, την αξιοπιστία και την αποδοτικότητα των συστημάτων κοινωνικής προστασίας**⁽⁸⁾. Αφενός, σε πολλά κράτη μέλη, υπάρχουν συστήματα που λειτουργούν ομαλά και, αφετέρου, θα ήταν χρήσιμη μια κοινή συζήτηση για θέματα κοινωνικής πολιτικής σε όλα τα κράτη μέλη. Ένα ελάχιστο εισόδημα διαβίωσης μέσω κοινωνικών παροχών (minimum income), επαγγελματικές κοινωνικές υπηρεσίες και η αποτελεσματική ένταξη στην απασχόληση και την κοινωνία δεν εξασφαλίζονται πάντοτε. Συγκεκριμένα, δεν έχουν όλοι πρόσβαση στην υγειονομική περίθαλψη, π.χ. εάν δεν είναι δυνατή η επίσημη ή η ανεπίσημη καταβολή των απαραίτητων εισφορών· ακόμη, δεν διατίθενται σε όλες τις περιφέρειες και σε όλα τα κράτη μέλη επαγγελματικές υπηρεσίες, μεταξύ άλλων, εξωνοσοκομειακής περίθαλψης, στήριξης των ατόμων με αναπηρία σε περιπτώσεις κενών στην εκπαίδευση και διαπαιδαγώγηση. Η ΕΟΚΕ αναγνωρίζει ότι η αλληλέγγυα χρηματοδότηση και οι νομικές διασφαλίσεις μπορούν ως έναν βαθμό να βελτιωθούν.

2.6. Στην πρόσφατη μελέτη του ιδρύματος Bertelsmann⁽⁹⁾ καταδείχθηκαν σημαντικές διαφορές ως προς την απόδοση των κοινωνικών συστημάτων, επισημάνθηκε η **ανησυχητική εξέλιξη της φτώχειας και του πλούτου** στην ΕΕ και σε όλα τα κράτη μέλη, και ζητήθηκε από την ΕΕ μεγαλύτερη δέσμευση αναφορικά με την κοινωνική πολιτική. Από τη μελέτη προκύπτει ότι μπορούν να υπάρχουν αποτελεσματικά κοινωνικά συστήματα ακόμα και εκεί όπου το ΑΕγχΠ είναι σχετικά μικρό, καθώς και κοινωνικά συστήματα με ελλείψεις εκεί όπου το ΑΕγχΠ είναι σχετικά μεγάλο. Η εξάπλωση της φτώχειας θέτει σε κίνδυνο την κοινωνική ειρήνη και την οικονομική ανάπτυξη⁽¹⁰⁾. Το χάσμα μεταξύ των κρατών μελών και οι ανησυχητικές πολιτικές τάσεις πρέπει να αντιμετωπιστούν με προτάσεις κοινωνικής πολιτικής.

2.7. **Η ουσιαστική βάση για συστάσεις προς τα κράτη μέλη** και για τη διαχείριση κρίσεων πρέπει να βελτιωθεί. Αντί για τις εκ των υστέρων εκκλήσεις ανθρωπιστικής δράσης, η ΕΕ οφείλει να ακολουθεί συνεκτικές αρχές κοινωνικής πολιτικής. Η αμφιλεγόμενη κάλυψη των τραπεζικών δραστηριοτήτων υψηλού κινδύνου με δημόσια χρηματοδότηση πρέπει να είναι υπεύθυνα ανάλογη με τις επενδύσεις στη λειτουργία των συστημάτων κοινωνικής προστασίας. Οι κανόνες της εσωτερικής αγοράς, π.χ. για τις κρατικές ενισχύσεις και τις δημόσιες συμβάσεις, έχουν ήδη σημαντικές επιπτώσεις στα συστήματα και τις υπηρεσίες κοινωνικής προστασίας, χωρίς ωστόσο να έχουν αξιολογηθεί βάσει κριτηρίων κοινωνικής πολιτικής.

2.8. Σύμφωνα με το πνεύμα του νέου στόχου της Συνθήκης, **της κοινωνικής οικονομίας της αγοράς**⁽¹¹⁾, η πολιτική της εσωτερικής αγοράς πρέπει να συμπληρωθεί⁽¹²⁾ με στοιχεία κοινωνικής πολιτικής. Η ΕΟΚΕ επικροτεί τις πρόσφατες εκκλήσεις⁽¹³⁾ και ενθαρρύνει την Επιτροπή και το Ευρωπαϊκό Συμβούλιο να υλοποιήσουν και να εφαρμόσουν⁽¹⁴⁾ τις εξαγγελίες για την κοινωνική πολιτική.

2.9. **Μια νέα φάση της ευρωπαϊκής κοινωνικής πολιτικής μπορεί να αναπτυχθεί με βάση, μεταξύ άλλων, την προηγούμενη προετοιμασία:** ήδη από το 1992, το Συμβούλιο έχει ζητήσει τη θέσπιση ενός ελάχιστου εγγυημένου εισοδήματος⁽¹⁵⁾. Το 2000 διατύπωσε την Κοινωνική Ατζέντα. Το άρθρο 12 του Ευρωπαϊκού Κοινωνικού Χάρτη υποχρεώνει τα κράτη μέλη να διατηρούν **συστήματα κοινωνικής προστασίας**. Οι Συνθήκες της ΕΕ περιλαμβάνουν τους στόχους της κοινωνικής συνοχής και της προστασίας των υπηρεσιών κοινής ωφελείας⁽¹⁶⁾. Η ΔΟΕ⁽¹⁷⁾ έχει δημοσιεύσει βασικά πρότυπα για τα συστήματα κοινωνικής πρόνοιας. Η Λευκή Βίβλος για την κοινωνική πολιτική της ΕΕ είναι σε ισχύ από το 1994. Σε επίπεδο ΕΕ, υφίσταται το **δικαίωμα στην αξιοπρεπή διαβίωση**⁽¹⁸⁾. Η σύμβαση των Ηνωμένων Εθνών για τα δικαιώματα των ατόμων με αναπηρία ορίζει σημαντικά σημεία αναφοράς.

⁽⁸⁾ Έγγραφο του Εξαμήνου της ΕΕ, Caritas Europa: *Die Zukunft des Wohlfahrtsstaates*, 2012, Έγγραφο της Social Protection Platform.

⁽⁹⁾ Social Inclusion Monitor Europe (SIM) — Index Report Social Justice in the EU — A Cross-national Comparison, 2014.

⁽¹⁰⁾ ΟΟΣΑ *In It Together*, 2015: Στις περισσότερες χώρες, το χάσμα μεταξύ πλούσιων και φτωχών βρίσκεται στο υψηλότερο επίπεδο των τελευταίων 30 ετών. Σήμερα στις χώρες του ΟΟΣΑ, το 10 % των πλουσιότερων ανθρώπων κερδίζει 9,6 φορές περισσότερο σε σχέση με το φτωχότερο 10 %. Κατά τη δεκαετία του 1980, το λόγος ήταν στο 7,1.

⁽¹¹⁾ Άρθρο 3 παράγραφος 3, ΣΕΕ

⁽¹²⁾ Βλέπε, για παράδειγμα, Friends of Europe, *Social Union*, 23 Μαρτίου 2015.

⁽¹³⁾ Πρβ. δέση κοινωνικών επενδύσεων της ΕΕ· KU Leuven, *Social Protection at the Top of the international Agenda*, 2014· ΕΟΚΕ: *Vers une Europe 2020 plus efficace: les propositions de la société civile pour renforcer l'inclusion sociale et la compétitivité en Europe*, 4.12.2004· ΕΟΚΕ: Ένα σχέδιο δράσης για την Ευρώπη, Απρίλιος 2014.

⁽¹⁴⁾ Βλέπε π.χ. COM(2014) 902 final, της 28ης Νοεμβρίου 2014, Επιστολή ανάθεσης αρμοδιοτήτων στον επίτροπο Thyssen της 1ης Νοεμβρίου 2014· Προτεραιότητες Juncker 12.9.2014· Λουξεμβουργιανή προεδρία του Συμβουλίου και σύνοδος υπουργών κοινωνικών υποθέσεων της 16ης και της 17ης Ιουλίου 2015: Ενίσχυση της κοινωνικής πτυχής· Έκθεση της Επιτροπής Κοινωνικής Προστασίας.

⁽¹⁵⁾ Σύσταση του Συμβουλίου, 24 Ιουνίου 1992 (ΕΕ. L 245 της 26.8.1992, σ. 46).

⁽¹⁶⁾ Άρθρα 2 και 3 παράγραφος 3, ΣΕΕ· άρθρο 2 παράγραφος 3, άρθρα 14, 56, 107, 162 κ.επ., 168 και 174, καθώς και άρθρο 175 παράγραφος 3, ΣΛΕΕ· πρωτόκολλο αριθ. 26 της ΣΛΕΕ.

⁽¹⁷⁾ Συστάσεις ΔΟΕ 2012: ILO 2014-2015 *World Social Protection Report*.

⁽¹⁸⁾ Χάρτης Θεμελιωδών Δικαιωμάτων της ΕΕ, άρθρο 1 σε συνδυασμό με το άρθρο 34 παράγραφος 3.

2.10. Στη γνωμοδότηση της SOC/482, η ΕΟΚΕ, σε συμφωνία με το Κοινοβούλιο ⁽¹⁹⁾ και την Επιτροπή των Περιφερειών ⁽²⁰⁾, αλλά και με διάφορες ενώσεις, ζητά να θεσπιστεί ένα αξιοπρεπές ελάχιστο εισόδημα ⁽²¹⁾. Η ΕΟΚΕ έχει σχολιάσει ενεργά την παροχή κοινωνικών υπηρεσιών, τις κοινωνικές επιχειρήσεις, τις κοινωνικές επενδύσεις, την απασχόληση, το άρθρο 9 της ΣΛΕΕ, τις πρωτοβουλίες για τους νέους, την οικονομική διακυβέρνηση και τις υπηρεσίες κοινής ωφέλειας. Η παρούσα γνωμοδότηση σχετίζεται με πολυάριθμα έγγραφα της ΕΟΚΕ και άλλα ενωσιακά έγγραφα, που δεν είναι δυνατόν να μνημονευθούν αναλυτικά.

3. Γενικές παρατηρήσεις: Στόχοι και περιεχόμενο της γνωμοδότησης

3.1. Η γνωμοδότηση της ΕΟΚΕ επικεντρώνεται σε μια πτυχή της απαραίτητης κοινωνικής ατζέντας και, συγκεκριμένα, στη βελτίωση της **αποτελεσματικότητας και της αξιοπιστίας των υπηρεσιών κοινωνικής προστασίας και των συστημάτων κοινωνικής ασφάλισης και υγειονομικής περίθαλψης**. Πρόκειται για «παροχές κοινωνικής ασφάλισης» οι οποίες χρηματοδοτούνται εξ ολοκλήρου ή εν μέρει από φορολογία ή από συστήματα κοινωνικής ασφάλισης και εμπίπτουν, με ελεγχόμενο τρόπο, στην κοινωνική νομοθεσία ή σε συμφωνίες μεταξύ κοινωνικών εταίρων στον τομέα της δημόσιας ευθύνης για την κοινωνική πολιτική. Το είδος του παρόχου υπηρεσίας δεν αποτελεί τον καθοριστικό παράγοντα. «Κοινωνικές υπηρεσίες», σύμφωνα με την παρούσα γνωμοδότηση, μπορούν να παρέχονται από δημόσιες και τοπικές διοικήσεις, οργανισμούς κοινωνικής ασφάλισης, ανεξάρτητες κοινωνικές επιχειρήσεις, φιλανθρωπικά ιδρύματα καθώς και επιχειρήσεις διαφόρων νομικών μορφών. Όλοι αυτοί περιλαμβάνονται στον όρο «πάροχοι κοινωνικών υπηρεσιών» όταν τις παρέχουν οι ίδιοι. Η έννοια της «παροχής κοινωνικών υπηρεσιών» περιλαμβάνει όλα τα είδη υπηρεσιών, συμπεριλαμβανομένων των ιδίων των παρεχόμενων υπηρεσιών όσο και των χρηματικών καταβολών στον κοινωνικό τομέα και την υγειονομική περίθαλψη. Ως «κοινωνική ασφάλιση» νοούνται τα ασφαλιστικά ταμεία ισομερούς χρηματοδότησης και/ή τα προβλεπόμενα από τον νόμο ασφαλιστικά ταμεία ή οι αμοιβαίες ασφάλειες, τα οποία δραστηριοποιούνται σύμφωνα με την κοινωνική νομοθεσία ή εμπίπτουν στις συμφωνίες μεταξύ κοινωνικών εταίρων.

3.2. Προσοχή απαιτείται στην εξέταση ζητημάτων κοινωνικής πολιτικής καθώς και στη μετάφραση λόγω της **ποικιλομορφίας των κοινωνικών συστημάτων**, των παροχών, των εννοιών και των ορισμών. Τα συστήματα των κρατών μελών αντικατοπτρίζουν την εκάστοτε κοινωνική πολιτική, τον πολιτισμό και την ιστορία τους. Τα συστήματα αυτά θα πρέπει να αναπτυχθούν σύμφωνα με το ευρωπαϊκό κοινωνικό πρότυπο. Θα πρέπει να επιτευχθεί ουσιαστική ισορροπία μεταξύ των ποικίλων συστημάτων και των απαιτούμενων κοινών αρχών ⁽²²⁾.

3.3. Η ΕΕ θα πρέπει να διαμορφώσει έναν **κοινό χώρο συζήτησης για την κοινωνική πολιτική**, να επεξεργαστεί σύγχρονα πρότυπα και να αναλάβει πρωτοβουλίες. Θα πρέπει να προωθηθεί η σύγκλιση στο πλαίσιο της εξέλιξης των συστημάτων κοινωνικής προστασίας. Οι αρχές της κοινωνικής πολιτικής θα μπορούσαν να αποτελέσουν μια ουσιαστική βάση για τις συστάσεις της Επιτροπής, ιδίως στο πλαίσιο του Ευρωπαϊκού Εξαμήνου, της στρατηγικής «Ευρώπη 2020», της ανοικτής μεθόδου συντονισμού και της εφαρμογής της αξιολόγησης του κοινωνικού αντικτύπου σύμφωνα με το άρθρο 9 της ΣΛΕΕ ⁽²³⁾. Οι εν λόγω αρχές θα πρέπει, επίσης, να παρέχουν μια ουσιαστική βάση για ένα υποχρεωτικό ελάχιστο επίπεδο κοινωνικής προστασίας και για τη δράση και τη διακυβέρνηση ⁽²⁴⁾ των ιδίων των θεσμικών οργάνων της ΕΕ, ιδίως στον τομέα της διαχείρισης κρίσεων, τον δημοσιονομικό έλεγχο και την οικονομική διακυβέρνηση.

3.4. Τα συστήματα κοινωνικών παροχών πρέπει να αξιολογηθούν ως προς τη **βιωσιμότητά** τους. Οι κοινωνικές υπηρεσίες πρέπει να δεσμεύονται από δημοκρατικά νομιμοποιημένους στόχους κοινής ωφέλειας, με παράλληλη διαφύλαξη της ανεξαρτησίας τους.

3.5. Σχετικά με τη **διασφάλιση των κοινωνικών παροχών** στους πολίτες, κατά κανόνα αποφασίζουν οι δημόσιες διοικήσεις κοινωνικής πρόνοιας, οι οργανισμοί κοινωνικής ασφάλισης ή ακόμη και τρίτα μέρη ως πάροχοι υπηρεσιών, π.χ. οι γιατροί που συνταγογραφούν μια συγκεκριμένη θεραπεία. Είναι σημαντικό **να διαχωριστεί το ζήτημα της παροχής και της χρηματοδότησης των κοινωνικών υπηρεσιών από τις αποφάσεις για τη διασφάλιση της κοινωνικής υπηρεσίας**: για παράδειγμα, καθαρές χρηματικές παροχές μπορούν να καταβάλλονται σε ένα άτομο με ή χωρίς την υποχρέωση χρήσης ορισμένων ειδικευμένων υπηρεσιών. Οι κοινωνικές υπηρεσίες μπορούν να παρέχονται απευθείας από τις τοπικές αρχές, από αρχές κοινωνικής πρόνοιας ή από οργανισμούς κοινωνικής ασφάλισης. Ωστόσο, εάν τέτοιες κοινωνικές υπηρεσίες παρέχονται από ανεξάρτητους παρόχους, η έννομη σχέση και η χρηματοδότηση μπορεί να υπόκεινται σε πολύ διαφορετικές νομοθεσίες: για παράδειγμα, υπάρχουν συστήματα συμβάσεων, συμφωνίες παροχής υπηρεσιών και αποζημίωσης μεταξύ φορέων παροχής κοινωνικής πρόνοιας και φορέων χρηματοδότησης, ρυθμίσεις για την επιστροφή δαπανών, συστήματα κουπονιών ή άμεσης στήριξης ανεξάρτητα από την περίπτωση από φορείς παροχής κοινωνικής πρόνοιας, ιδίως στον τομέα της παροχής συμβουλών ή της πρόληψης. Με τα συστήματα σύμβασης και κουπονιών, ο δημόσιος φορέας χρηματοδότησης πληρώνει άμεσα τον πάροχο της πρόνοιας για κάθε περίπτωση. Το ερώτημα που τίθεται για όλα τα συστήματα είναι κατά πόσον υφίσταται επαρκής νομική προστασία και δυνατότητα επιλογής και συμμετοχής των χρηστών.

⁽¹⁹⁾ Ψήφισμα της 20ής Οκτωβρίου 2010 [2010/2039(INI)] (ΕΕ C 70 E της 8.3.2012, σ. 8)· ψήφισμα της 15ης Νοεμβρίου 2011 [2010/2039(INI)] (ΕΕ C 153 E της 31.5.2013, σ. 57).

⁽²⁰⁾ <http://toad.cor.europa.eu/corwipdetail.aspx?folderpath=ECOS-V%2f012&id=20923>

⁽²¹⁾ ΕΕ C 170 της 5.6.2014, σ. 23.

⁽²²⁾ Σύμφωνα με το άρθρ. 153 παράγραφος 4 της ΣΛΕΕ, τα κράτη μέλη έχουν το δικαίωμα να καθορίζουν τις θεμελιώδεις αρχές των συστημάτων κοινωνικής ασφάλισης της επικράτειάς τους.

⁽²³⁾ Βλέπε διάσκεψη του Ευρωπαϊκού Συνδικαλιστικού Ινστιτούτου, *The sovereign debt crisis, the EU and welfare state reform*, 3 Φεβρουαρίου 2015.

⁽²⁴⁾ Τον Ιούλιο 2015 η προεδρία του Συμβουλίου υπέβαλε προτάσεις στους υπουργούς Κοινωνικών Υποθέσεων σχετικά με την κοινωνική διάσταση του πλαισίου διακυβέρνησης.

3.6. Ειδικότερα, οι **κοινωνικοί εταίροι διαδραματίζουν καθοριστικό ρόλο** στα συστήματα κοινωνικής ασφάλισης. Θα πρέπει, συνεπώς, να έχουν καθοριστική συμβολή στη διαμόρφωση των αρχών της κοινωνικής πολιτικής. Οι εθνικές και οι τοπικές αρχές κοινωνικής πρόνοιας, οι οργανισμοί κοινωνικής ασφάλισης, οι ανεξάρτητοι φορείς παροχής κοινωνικών υπηρεσιών διαδραματίζουν κεντρικό ρόλο στην παροχή κοινωνικών υπηρεσιών. Ως εκ τούτου, οι εκπρόσωποί τους πρέπει να συμμετέχουν ουσιαστικά στους αντίστοιχους τομείς αρμοδιοτήτων τους.

3.7. Με δεδομένο ότι πρέπει να επιτευχθεί εύλογη ισορροπία μεταξύ των αρμοδιοτήτων των κρατών μελών, των κοινών ευρωπαϊκών αξιών και του δικαίου ανταγωνισμού εντός της ΕΕ, οι ακόλουθες αρχές παρέχουν μια τεκμηριωμένη βάση για την περαιτέρω τόνωση της δράσης της ΕΕ στο πεδίο της κοινωνικής πολιτικής.

4. Αρχές για τα συστήματα κοινωνικών παροχών

4.1. **Αρχή της ελάχιστης προστασίας: εγγύηση των βασικών και επικουρικών κοινωνικών παροχών** όπως ελάχιστο εισόδημα για άτομα χωρίς επαρκές εισόδημα, π.χ. από την εργασία, σύνταξη ή την κοινωνική πρόνοια. Σε αυτό περιλαμβάνεται η ανάπτυξη κοινών δεικτών για τις βασικές κοινωνικές υπηρεσίες⁽²⁵⁾. Η οικονομική εξασφάλιση αξιοπρεπούς διαβίωσης πρέπει να καλύπτει τουλάχιστον τις **πραγματικές δαπάνες διατροφής, διαμονής, ένδυσης, ύδρευσης, ενέργειας και βασικής υγειονομικής περίθαλψης**.

4.2. **Αρχή της ανάγκης: ανάπτυξη και παροχή σύγχρονων, επαγγελματικών κοινωνικών και υγειονομικών υπηρεσιών για διάφορες περιπτώσεις**, π.χ. για οικογένειες, άτομα με αναπηρίες, αρρώστους, ανέργους, μόνους γονείς, παιδιά, άτομα που φροντίζουν μέλη της οικογένειάς τους, πρόσφυγες, νέους⁽²⁶⁾ με αναπτυξιακά προβλήματα, γονείς με προβλήματα ανατροφής των παιδιών, φροντίδα στο σπίτι και άλλες υπηρεσίες στο σπίτι⁽²⁷⁾, βοήθεια για την υπερχρέωση⁽²⁸⁾, τον εθισμό, την έλλειψη στέγης και τα ψυχοκοινωνικά προβλήματα. Αποτελεσματικές κοινωνικές υπηρεσίες είναι μεταξύ άλλων η συμβουλευτική, η εποπτεία, η καθοδήγηση, η παροχή φροντίδας, η ενδυνάμωση και η εκπαίδευση, καθώς και η ιατρική περίθαλψη και θεραπεία⁽²⁹⁾. Επειδή υπάρχουν πολλά αίτια για την ανεργία και είναι σημαντικό να αποφεύγεται η καθοδική πορεία στη φτώχεια, είναι λογικό να αναπτυχθούν νόμιμα, ενεργητικά μέτρα για την ταχεία επανένταξη στην αγορά εργασίας καθώς και να διασφαλιστεί αξιοπρεπές εισόδημα έως την επανένταξη σε όλους όσους αναζητούν εργασία —ιδίως στους νέους που αναζητούν την πρώτη τους απασχόληση ή τις γυναίκες που, ύστερα από μακρά διακοπή της σταδιοδρομίας τους, επιθυμούν να εργαστούν και πάλι.

4.3. **Αρχή της σαφήνειας: διαμόρφωση σαφών στόχων κοινωνικής πολιτικής για τις κοινωνικές υπηρεσίες**, π.χ. ίσες ευκαιρίες και ισότιμη αντιμετώπιση των γενεών, ενεργός ένταξη, αντιστάθμιση των μειονεκτημάτων, συμφιλίωση επαγγελματικής και οικογενειακής ζωής, ασφάλεια ζωής, πρόληψη, μέτρα αντιμετώπισης της κρίσης, συμμετοχή στην αγορά εργασίας και στην κοινωνία, σύνταξη γήρατος, ενδυνάμωση κ.λπ. Με αυτά συνδέεται μια ουσιαστική κοινωνικο-νομική απόφαση για το είδος των υπηρεσιών: π.χ. χρήματα και/ή παροχή υπηρεσιών, εξωτερικά ιατρεία, ενδονοσοκομειακή περίθαλψη κ.λπ. Στο ζήτημα αυτό, πρέπει να εξευρεθεί ισορροπία μεταξύ του δικαιώματος αυτοδιάθεσης του χρήστη και του στόχου της αποτελεσματικότητας των κοινωνικών υπηρεσιών.

4.4. **Αρχή της προσβασιμότητας: διασφάλιση της τοπικής, έγκαιρης, οικονομικής και χωρίς διακρίσεις προσβασιμότητας στις κοινωνικές υπηρεσίες, και ιδίως στους φορείς παροχής κοινωνικών υπηρεσιών**. Μια αλληλέγγυα και βιώσιμη χρηματοδότηση, η διαφάνεια της χορήγησης των υπηρεσιών και η συγκεκριμένη νομική εγγύηση με δυνατότητα ένστασης και προσφυγής προάγουν την προσβασιμότητα. Στην περίπτωση που ισχύουν υποχρεώσεις καταβολής πρόσθετων εσφορών, αυτές θα πρέπει να είναι κοινωνικά ισορροπημένες και να μη λειτουργούν ανασταλτικά. Οι διοικητικοί έλεγχοι για τη διαπίστωση συγκεκριμένων αναγκών μπορεί να είναι αντιπαραγωγικοί για ορισμένες υπηρεσίες, όπως, π.χ., για τη βοήθεια για τον εθισμό ή για ψυχοκοινωνικά προβλήματα. Οι χρήστες πρέπει να ενθαρρύνονται ενεργά να προσφεύγουν σε υπηρεσίες συμβουλευτικής και πρόληψης.

4.5. **Αρχή της αναλογικότητας: οι υπηρεσίες πρέπει να είναι κατάλληλες σε εύρος και μορφή και να είναι αναγκαίες**. Οι αποφάσεις που λαμβάνονται με διακριτική ευχέρεια και η κοινωνική νομοθεσία πρέπει να το λαμβάνουν αυτό υπόψη. Η δαπάνη θα πρέπει να είναι ανάλογη με το αναμενόμενο αποτέλεσμα της παρεχόμενης υπηρεσίας. Η αρχή της αναλογικότητας πρέπει επίσης να εφαρμόζεται όσον αφορά τη νομική υποχρέωση ενός πολίτη να χρησιμοποιήσει μια κοινωνική υπηρεσία ή να προβεί σε οποιαδήποτε άλλη ενέργεια, καθώς και στη σχέση μεταξύ δικαιωμάτων και υποχρεώσεων.

⁽²⁵⁾ ΕΕ C 170 της 5.6.2014, σ. 23.

⁽²⁶⁾ AGJ, *Die europäische Dimension der Kinder- und Jugendwohlfahrt*, 2015.

⁽²⁷⁾ ΕΕ C 12 της 15.1.2015, σ. 16· ΕΕ C 21 της 21.1.2011, σ. 39.

⁽²⁸⁾ ΕΕ C 311 της 12.9.2014, σ. 38.

⁽²⁹⁾ Πρβ. Dahme/Wohlfahrt 2015.

4.6. **Αρχή της αλληλεγγύης:** η χρηματοδότηση των κοινωνικών παροχών θα πρέπει να βασίζεται κυρίως σε αλληλέγγυα φορολογικά συστήματα και σε δίκαια, αλληλέγγυα συστήματα κοινωνικής ασφάλισης. Η αλληλέγγυα χρηματοδότηση πρέπει να βασίζεται, κατά το δυνατόν, σε όλες τις κοινωνικές ομάδες και κοινωνικές τάξεις. Τούτο θα συμβάλει στην αξιοπιστία, την αποδοχή και τη βιωσιμότητα της χρηματοδότησης. Η αδήλωτη εργασία⁽³⁰⁾ και η φοροαποφυγή υπονομεύουν τα συστήματα κοινωνικής ασφάλισης. Οι δημογραφικές και οικονομικές εξελίξεις μπορούν να οδηγήσουν να θεωρηθεί ορθή η συμμετοχή όλων των τύπων εισοδήματος, συμπεριλαμβανομένων των εισοδημάτων από κεφάλαια. Η βάση χρηματοδότησης μπορεί να βελτιωθεί μέσω του καλύτερου συντονισμού των φορολογικών και χρηματοδοτικών συστημάτων στην ΕΕ. Οι ιδιωτικές επενδύσεις, οι δωρεές, η πολιτική και η θρησκευτική δράση και οι επιχορηγήσεις από ιδρύματα είναι ευπρόσδεκτα συμπληρώματα της συμβατικής χρηματοδότησης, αλλά δεν διασφαλίζουν τα νόμιμα δικαιώματα και τις υποδομές.

4.7. **Αρχή της προσωπικής ευθύνης:** Τα άτομα που αναζητούν εργασία και τα άτομα με δυσκολίες επαγγελματικής ένταξης κ.λπ. πρέπει να λαμβάνουν στήριξη και κίνητρα από τις κοινωνικές υπηρεσίες με στόχο να επιτυγχάνουν την επιβίωσή τους, συνολικά ή εν μέρει, με τις δικές τους δυνάμεις. Οι πολίτες θα πρέπει να διαθέτουν τη δυνατότητα πρόσθετης προστασίας, στα πλαίσια συμφωνιών μεταξύ κοινωνικών εταίρων, οι οποίες συμπληρώνουν το εθνικό σύστημα υγείας και δεν θα έχουν σκοπό το κέρδος. Η παροχή επαγγελματικής υποστήριξης για την καλλιέργεια επαγγελματικών προσόντων και ατομικών δεξιοτήτων, όπως επικοινωνιακές, κοινωνικές και καθημερινού χαρακτήρα δεξιότητες, είναι συχνά απαραίτητη προκειμένου να μπορούν οι άνθρωποι να επωμιστούν την ευθύνη της ίδιας τους της ύπαρξης και να τηρούν κοινωνικά υπεύθυνη στάση. Για την προστασία της υγείας ενός προσώπου, θα μπορούσε να προάγεται ένας υγιεινός τρόπος ζωής με την εφαρμογή μέτρων πρόληψης από τα συστήματα κοινωνικής ασφάλισης και με τη βελτίωση της προστασίας του καταναλωτή.

4.8. **Αρχή της συμμετοχής:** όλες οι παροχές, χωριστά ή σε συνδυασμό μεταξύ τους, πρέπει να συμβάλλουν στη συμμετοχή των ανθρώπων στην κοινωνία. Η κοινωνική συμμετοχή περιλαμβάνει την επαγγελματική, πολιτιστική, πολιτική συμμετοχή και τη συμμετοχή στην κοινωνική ευημερία.

4.9. **Αρχή της διάρθρωσης:** ορθολογική διαμόρφωση των νομικών και οικονομικών σχέσεων μεταξύ χρηστών και ένα σύστημα παροχής κοινωνικής πρόνοιας (δημόσιο ή ανεξάρτητο), δημόσιες υπηρεσίες κοινωνικής πρόνοιας ή οργανισμοί κοινωνικής ασφάλισης. Όταν οι ανεξάρτητοι πάροχοι κοινωνικών υπηρεσιών εμπλέκονται στην παροχή δημόσιων υπηρεσιών κοινωνικής πρόνοιας, π.χ. στο πλαίσιο της κοινωνικής νομοθεσίας και μέσω χρηματοδότησης, οι επιδόσεις τους, ιδίως όσον αφορά τη χρηματοδότηση και την προσβασιμότητα, πρέπει να υπόκειται στις αρχές που περιγράφονται εδώ. Οι εν λόγω πάροχοι πρέπει να χρηματοδοτούνται σύμφωνα με την αρχή της αλληλεγγύης και οι δραστηριότητές τους να ρυθμίζονται από την κοινωνική νομοθεσία, έτσι ώστε να παρέχουν υψηλής ποιότητας υπηρεσίες στο σύνολο του πληθυσμού.

4.10. **Αρχή της αυτοδιάθεσης του χρήστη:** οι χρήστες δεν είναι παθητικοί δέκτες αλλά συμμετοχοί στην παροχή βοήθειας και πολίτες που δικαιούνται τις υπηρεσίες. Εντός του κατάλληλου πλαισίου δαπανών, θα πρέπει να μπορούν να επιλέγουν μεταξύ των διαφόρων τύπων υπηρεσιών, π.χ. εξωτερικά ιατρεία, ενδονοσοκομειακή περίθαλψη και άλλα είδη υπηρεσιών, όπως προστατευόμενη στέγαση. Η κατάλληλη μορφή βοήθειας εξαρτάται από την εκάστοτε κατάσταση, τη συγκεκριμένη ανάγκη του ατόμου για επαγγελματική βοήθεια, τις ατομικές επιθυμίες, καθώς και από την επιτόπου κατάσταση. Όταν οι ανεξάρτητοι πάροχοι κοινωνικών υπηρεσιών εμπλέκονται στην παροχή δημόσιων υπηρεσιών κοινωνικής πρόνοιας, π.χ. στο πλαίσιο της κοινωνικής νομοθεσίας και μέσω χρηματοδότησης, οι χρήστες θα πρέπει να έχουν τη δυνατότητα επιλογής μεταξύ διαφόρων υπηρεσιών.

4.11. **Ασφάλεια δικαίου:** οι υπηρεσίες θα πρέπει να διασφαλίζονται νομικά, για παράδειγμα, μέσω κοινωνικής νομοθεσίας ή παρόμοιων δημοκρατικών νομικών μέσων των κρατών μελών. Η κοινωνική νομοθεσία θα πρέπει να καλύπτει τα εξής: νόμιμα δικαιώματα, κανόνες λήψης αποφάσεων, δυνατότητα συμμετοχής των χρηστών, περιγραφή των απαιτήσεων παροχής υπηρεσιών, δυνατότητες ένστασης και προσφυγής, ενδεχομένως δημόσια εποπτεία των ιδιωτικών φορέων παροχής δημόσιων υπηρεσιών, κανόνες ποιότητας και εγγυήσεις πρόσβασης, απαιτήσεις ως προς τις υποδομές, είδος χρηματοδότησης κ.λπ. Τα νόμιμα δικαιώματα των χρηστών πρέπει να διασφαλίζονται όσον αφορά τις βασικές κοινωνικές και υγειονομικές υπηρεσίες. Οι αποφάσεις που λαμβάνονται με διακριτική ευχέρεια σε ορισμένους τομείς της κοινωνικής πρόνοιας μπορούν να λαμβάνουν καλύτερα υπόψη τις περιστάσεις. Η ευημερία των ευάλωτων ατόμων πρέπει να εντάσσεται σε ειδική νομική προστασία⁽³¹⁾. Οι ανεξάρτητοι πάροχοι κοινωνικής πρόνοιας χρειάζονται ένα προστατευμένο νομικό καθεστώς και μια χωρίς διακρίσεις πρόσβαση στην παροχή υπηρεσιών, υπό την προϋπόθεση ότι τα συστήματα αυτά δεν αποτελούν μονοπώλιο. Σε πολλά κράτη μέλη, η κοινωνική πολιτική βασίζεται σε μια συνταγματική αρχή κράτους πρόνοιας που κατοχυρώνει βασικές παροχές κοινωνικής πρόνοιας, ακόμη και σε περιόδους κρίσης.

⁽³⁰⁾ ΕΕ C 458 της 19.12.2014, σ. 43.

⁽³¹⁾ Για παράδειγμα, αυτό αφορά τα παιδιά και τους νέους, τις εγκύους, τα εύρωστα άτομα και τα άτομα χωρίς δικαιопρακτική ικανότητα.

4.12. **Αρχή του δημοσίου συμφέροντος: τύποι επιχειρήσεων και οργανισμών⁽³²⁾ που εστιάζουν στο δημόσιο συμφέρον και τη συμμετοχή,** όπως μη κερδοσκοπικοί οργανισμοί, κοινωνικές επιχειρήσεις, δημόσιες υπηρεσίες, σύλλογοι, ορισμένοι τύποι ιδρυμάτων και συνεταιρισμών, ενώσεις χρηστών και άλλοι φορείς της κοινωνίας των πολιτών θα πρέπει να πληρούν συγκεκριμένες οικονομικές και νομικές προϋποθέσεις. Θα πρέπει να πραγματοποιηθεί διεξοδική συζήτηση σχετικά με τη χρηματοδότηση, μέσω φόρων και εισφορών κοινωνικής ασφάλισης, των κερδοσκοπικών εταιρειών που δραστηριοποιούνται σε αυτόν τον τομέα, να προβλεφθούν επαρκείς έλεγχοι και τουλάχιστον να υπάρχει ένα πλαίσιο για τη διανομή των κερδών.

4.13. **Αρχή της διαφάνειας: η χρήση δημοσίων πόρων από κοινωνικές υπηρεσίες και δημόσιους οργανισμούς πρέπει να διαμορφωθεί με διαφανή τρόπο.** Οι νομικές βάσεις, η αιτιολόγηση αποφάσεων για την παροχή και ανάθεση κ.λπ. θα πρέπει να είναι προσιτές στο κοινό.

4.14. **Αρχή της δικτύωσης:** οι καθημερινές καταστάσεις που αντιμετωπίζουν οι πολίτες, η αλλαγή του τρόπου ζωής, οι νέοι τύποι οικογένειας, η γήρανση του πληθυσμού και η μετανάστευση απαιτούν **ολοκληρωμένες και δικτυακές υπηρεσίες⁽³³⁾.** Θα πρέπει να αποφεύγονται ο διαχωρισμός, ο αποκλεισμός και οι διακρίσεις.

4.15. **Αρχή της ισοτιμίας: οι χρήστες, οι δημόσιοι και οι ανεξάρτητοι φορείς κοινωνικών υπηρεσιών θα πρέπει να διαθέτουν νόμιμα και εκτελεστά δικαιώματα και υποχρεώσεις.** Σε περίπτωση παραβάσεων, πρέπει να προβλέπονται κυρώσεις και αποζημιώσεις όχι μόνο για τους χρήστες αλλά και για τους οργανισμούς κοινωνικής ασφάλισης.

4.16. **Αρχή της ποιότητας: οι κοινωνικές υπηρεσίες πρέπει να υπόκεινται σε κανόνες διασφάλισης της ποιότητας.** Η εκτίμηση των αναγκών, ο σχεδιασμός και η εφαρμογή των κανόνων πρέπει να βασίζονται σε πορίσματα κοινωνικών ερευνών και τεχνολογίας. Οι εξατομικευμένες υπηρεσίες πρέπει να ενισχυθούν μέσω κατάρτισης, επαγγελματισμού, κατάλληλων αμοιβών και συνθηκών εργασίας στο πλαίσιο ελεύθερων συλλογικών διαπραγματεύσεων. Το ποιοτικό πλαίσιο για υπηρεσίες κοινής ωφελίας (ΥΓΣ) στην Ευρώπη⁽³⁴⁾ μπορεί να αποτελέσει πρότυπο για τις συστάσεις της ΕΕ όσον αφορά τις κοινωνικές υπηρεσίες. Όπου είναι εύλογο ως συμπληρωματικό μέτρο, πρέπει να προωθηθούν η προσέλκυση και η καθοδήγηση εθελοντών.

4.17. **Αρχή του συντονισμού: θα πρέπει να βελτιωθεί η διαχείριση των διασυνοριακών ζητημάτων που σχετίζονται με την ευημερία και την κοινωνική προστασία.** Στην περίπτωση αυτή, θα πρέπει να δοθεί προσοχή, αφενός, στην οικονομική ικανότητα των χρηματοδοτικών φορέων, των φορολογουμένων και αυτών που καταβάλλουν εισφορές και, αφετέρου, στις αρχές της κοινωνικής αλληλεγγύης και της αναλογικότητας. Πρέπει να αποφεύγεται η μονόπλευρη επιβάρυνση επιμέρους εθνικών συστημάτων που έχουν ιδιαίτερα υψηλή αποδοτικότητα.

Βρυξέλλες, 17 Σεπτεμβρίου 2015.

Ο Πρόεδρος
της Ευρωπαϊκής Οικονομικής και Κοινωνικής Επιτροπής
Henri MALOSSE

⁽³²⁾ Πρωτοβουλία της ΕΟΚΕ για την κοινωνική επιχειρηματικότητα.

⁽³³⁾ Kocher/Welti 2010.

⁽³⁴⁾ Πρβλ. την ανακοίνωση «Ένα ποιοτικό πλαίσιο για υπηρεσίες κοινής ωφελίας στην Ευρώπη» [COM(2011) 900 τελικό].

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ

Τα ακόλουθα σημεία της γνωμοδότησης του ειδικευμένου τμήματος «Απασχόληση, κοινωνικές υποθέσεις, δικαιώματα του πολίτη» απορρίφθηκαν μετά από σχετικές τροπολογίες, συγκέντρωσαν, ωστόσο, τουλάχιστον το εν τέταρτο των ψήφων υπέρ:

Σημείο 1.3

Κατά τη χάραξη αρχών κοινωνικής πολιτικής με στόχο τη συγκλίνουσα ανάπτυξη των κοινωνικών συστημάτων, πρέπει να δοθεί προσοχή στις **αρμοδιότητες των κρατών μελών καθώς και στις πολιτικές και πολιτισμικές διαφορές των κοινωνικών συστημάτων** και, κατά το δυνατόν, να εξασφαλιστεί η συναίνεση μεταξύ των κρατών μελών.

Αποτέλεσμα της ψηφοφορίας για την τροπολογία 1:

Ψήφοι υπέρ: 105

Ψήφοι κατά: 51

Αποχές: 15

Σημείο 4.2

Αρχή της ανάγκης: ανάπτυξη και παροχή σύγχρονων, επαγγελματικών κοινωνικών και υγειονομικών υπηρεσιών για διάφορες περιπτώσεις, π.χ. για οικογένειες, άτομα με αναπηρίες, αρρώστους, ανέργους, μόνους γονείς, παιδιά, άτομα που φροντίζουν μέλη της οικογένειάς τους, πρόσφυγες, νέους ⁽¹⁾ με αναπτυξιακά προβλήματα, γονείς με προβλήματα ανατροφής των παιδιών, φροντίδα στο σπίτι και άλλες υπηρεσίες στο σπίτι ⁽²⁾, βοήθεια για την υπερχρέωση ⁽³⁾, τον εθισμό, την έλλειψη στέγης και τα ψυχοκοινωνικά προβλήματα. Αποτελεσματικές κοινωνικές υπηρεσίες είναι μεταξύ άλλων η συμβουλευτική, η εποπτεία, η καθοδήγηση, η παροχή φροντίδας, η ενδυνάμωση και η εκπαίδευση, καθώς και η ιατρική περίθαλψη και θεραπεία ⁽⁴⁾. Επειδή υπάρχουν πολλά αίτια για την ανεργία και είναι σημαντικό να αποφεύγεται η καθοδική πορεία στη φτώχεια, είναι λογικό να αναπτυχθούν νόμιμα, ενεργητικά μέτρα για την ταχεία επανένταξη στην αγορά εργασίας καθώς και να παρέχονται χρηματικά επιδόματα μέχρι να επιτευχθεί η επανένταξη σε ένα επίπεδο που μπορεί να διατηρηθεί το προηγούμενο επίπεδο διαβίωσης του ατόμου ή να αντιστοιχεί στις εισφορές του.

Αποτέλεσμα της ψηφοφορίας για την τροπολογία 3:

Ψήφοι υπέρ: 119

Ψήφοι κατά: 53

Αποχές: 9

Σημείο 4.4

Αρχή της προσβασιμότητας: διασφάλιση της τοπικής, έγκαιρης, οικονομικής και χωρίς διακρίσεις προσβασιμότητας στις κοινωνικές υπηρεσίες, και ιδίως στους φορείς παροχής κοινωνικών υπηρεσιών. Μια αλληλέγγυα και βιώσιμη χρηματοδότηση, η διαφάνεια της χορήγησης των υπηρεσιών και η συγκεκριμένη νομική εγγύηση με δυνατότητα ένστασης και προσφυγής προάγουν την προσβασιμότητα. Οι υποχρεωτικές εισφορές μπορεί να αποτελέσουν χρήσιμο εργαλείο διαχείρισης. Τούτες θα πρέπει να είναι κοινωνικά ζυγισμένες και να μη λειτουργούν ανασταλτικά. Οι διοικητικοί έλεγχοι για τη διαπίστωση συγκεκριμένων αναγκών μπορεί να είναι αντιπαραγωγικοί για ορισμένες υπηρεσίες, όπως, π.χ., για τη βοήθεια για τον εθισμό ή για ψυχοκοινωνικά προβλήματα. Οι χρήστες πρέπει να ενθαρρύνονται ενεργά να προσφεύγουν σε υπηρεσίες συμβουλευτικής και πρόληψης.

⁽¹⁾ AGJ, *Die europäische Dimension der Kinder- und Jugendwohlfahrt*, 2015.

⁽²⁾ EE C 12 της 15.1.2015, σ. 16· EE. C 21 της 21.1.2011, σ. 39.

⁽³⁾ EE C 311 της 12.9.2014, σ. 38.

⁽⁴⁾ Πρβ. Dahme/Wohlfahrt, 2015.

Αποτέλεσμα της ψηφοφορίας για την τροπολογία 4:

Ψήφοι υπέρ: 114

Ψήφοι κατά: 59

Αποχές: 13

Σημείο 4.7

Αρχή της προσωπικής ευθύνης: Τα άτομα που αναζητούν εργασία και τα άτομα με δυσκολίες επαγγελματικής ένταξης κ.λπ. πρέπει να λαμβάνουν στήριξη και κίνητρα από τις κοινωνικές υπηρεσίες με στόχο να επιτυγχάνουν την επιβίωσή τους, συνολικά ή εν μέρει, με τις δικές τους δυνάμεις. Οι πολίτες πρέπει να διαθέτουν κίνητρα και ευκαιρίες για να συμπληρώνουν το εισόδημά τους με εύλογο και όχι επικίνδυνο τρόπο. Επαγγελματική στήριξη για την ανάπτυξη επαγγελματικών προσόντων και προσωπικών δεξιοτήτων όπως η επικοινωνία, οι κοινωνικές δεξιότητες και οι καθημερινές δεξιότητες συχνά αποτελούν προϋπόθεση για μια επαρκή ικανότητα ανάληψης προσωπικής και κοινωνικής ευθύνης. Η διαφύλαξη της υγείας αποτελεί κυρίως εν μέρει προσωπική ευθύνη των ενδιαφερομένων. Ένας υγιής τρόπος ζωής μπορεί να προωθηθεί από τα συστήματα κοινωνικής ασφάλισης μέσω της προσφοράς προληπτικών εξετάσεων, της παροχής κινήτρων και της καλύτερης προστασίας των καταναλωτών.

Αποτέλεσμα της ψηφοφορίας για την τροπολογία 5:

Ψήφοι υπέρ: 117

Ψήφοι κατά: 62

Αποχές: 11